

Mimarlık, Planlama ve Tasarım Alanında Yeni Trendler

Editörler

Prof. Dr. Alper ÇABUK

Doç. Dr. Hüseyin Samet AŞIKKUTLU

Mimarlık, Planlama ve Tasarım Alanında Yeni Trendler

Editörler

Prof. Dr. Alper ÇABUK

Doç. Dr. Hüseyin Samet AŞIKKUTLU

Mimarlık, Planlama ve Tasarım Alanında Yeni Trendler

Editörler: Prof. Dr. Alper ÇABUK, Doç. Dr. Hüseyin Samet AŞIKKUTLU

Genel Yayın Yönetmeni: Berkan Balpetek

Kapak ve Sayfa Tasarımı: Duvar Design

Baskı: ARALIK 2022

Yayıncı Sertifika No: 49837

ISBN: 978-625-8261-53-0

© Duvar Yayınları

853 Sokak No:13 P.10 Kemeraltı-Konak/İzmir

Tel: 0 232 484 88 68

www.duvar yayinlari.com

duvarkitabevi@gmail.com

Baskı ve Cilt:REPRO BİR

Repro Bir Mat Kağ. Rek. Tas. Tic. Ltd. Şti.

İvogsan 1518. Sokak 2/30 Mat-Sit iş Merkezi Ostim

Yenimahalle/Ankara

**TARİHİ YAPILARDA UYARLANABİLİR
YENİDEN KULLANIM BİBLİYOMETRİK ANALİZ
TÜRKİYE EKSENİNDE DEĞERLENDİRME**

Ömer ÖZEREN¹

Mustafa KORUMAZ²

---

1 Öğr.Gör.Dr., Karabük Üniversitesi, ORC-ID: 0000-0002-7930-1740

2 Doç.Dr., Konya Teknik Üniversitesi, ORC-ID: 0000-0001-6337-9087

Giriş

Kültürel miras, yeri doldurulamaz manevi, kültürel, arkeolojik, tarihi, etnik, mitolojik, sosyal, ekonomik ve teknik, teknolojik değerlerin temelidir. Kültürel miras binaları genellikle yenilenirken korunması gereken değerli özellikleri listeler. Ne yazık ki miras değeri taşıyan birçok tarihi yapı ana işlevini zamanla kaybetmiştir. Bu nedenle bu yapılar zaman içerisinde farklı dönüşümler geçirmiştir. 21.yüzyıla gelindiğinde 'Uyarlanabilir Yeniden Kullanım' tanımı ortaya çıkmıştır. Genel anlamıyla kullanımdaki değişikliği ifade eden bu terim bir binayı eskisinden farklı olarak yeni bir kullanım için dönüştürme süreci olarak nitelendirilebilir (Kaplan, 2021). Uyarlanabilir yeniden kullanımda asıl amaç bir miras binasını geliştirirken temel niteliklerini ve değerlerini korumak günümüzde kullanılması ve geleceğe aktarılmasıdır (Bayraktaroğlu ve Arabacioğlu, 2019). Miras binalarının uyarlanabilir şekilde yeniden kullanımı, uluslararası kabul görmüş farklı tüzüklerde de dikkate alınmıştır. Örneğin, ICOMOS Burra Tüzüğü uyarlanabilir yeniden kullanımdan mirasını sürdüren miras binalarının korunmasına yönelik bir strateji olarak geleceğe yönelik işlevselliğini ve kullanılabilirliğini artırırken değerler olarak bahseder (Bülbül Bahtiyar ve Yaldiz, 2021).

Bu bağlamda, bu makalede miras değeri taşıyan yapılarda uyarlanabilir yeniden kullanım alanında yapılan çalışmalar ve oluşan bilgi birikimi sistematik olarak analiz edilmiştir. Bu çalışma alanında Türkiye'nin hangi ekseninde bulunduğu irdelenmiştir. Scopus veri tabanında ilgili "anahtar kelimelerle yapılan tarama sonuçlarının bibliyometrik verileri analiz edilerek haritalama yöntemi ile görselleştirilmiş, konular arasındaki ilişkiler, eğilimler ve yarattığı iş birliktelikleri "ağ haritaları" aracılığı ile ortaya konmuştur.

Bu çalışmanın literatüre katkıları bakımından, uyarlanabilir yeniden kullanımda sistematik olarak seçilmiş geniş bir literatürün incelenmesinin (Owojori vd. 2021) yanında Türkiye ekseninde değerlendirdiğinden ve miras binalarında bibliyometrik analizini sunan çoklu karar verme seçeneklerinin incelendiği çalışmadan (Morkunait vd., 2019) farklıdır. Bibliyometrik analizden elde edilen veriler, bu çalışma alanında çalışmak isteyen araştırmacılara ve Türkiye ekseninde gerçekleştirilen çalışmaların küresel ölçekteki pozisyonunun tespiti bakımından yarar sağlamaktadır.

Tarihi Yapılarında Uyarlanabilir Yeniden Kullanımı

Tarihi binalar zaman içerisinde; genişleme, dönüştürme, yeniden yapılandırma ve diğer fiziksel değişim süreçleri yoluyla bir dizi kullanıcının ihtiyaçlarını karşılamak için işlev değişikliğine uğrarlar (Plevoets vd. 2019). Tarihi binaların korunması ve yeniden kullanılması, kaynakların verimli

kullanılmasını ve mevcut bina stokunu kullanarak sürdürülebilir çevrelerin teşvik edilmesine de yardımcı olur (Mısırlısoy ve Günçe , 2016). Tarihi yapıların uyarlaması sayesinde inşaat maliyetleri azaltılır, enerji ve kaynaklar korunur ve zaman tasarrufu sağlanır (Bullen, 2007). Uyarlanırken iyi korunan yapılar kültürel mirasın devamlılığını sağlamanın yanında turizmin gelişmesine de katkı sağlar (Ariffin vd., 2020). Bu gibi nedenler dolayı günümüzde birçok araştırmacı, tarihi binaların yeniden kullanımının bir strateji olarak görmüş üzerine çalışmalar gerçekleştirmiştir. Çalışma bu nedenle konuyla ilgili küresel araştırma faaliyetlerini incelenmiş ve bu alandaki Türkiye ve küreseldeki eğilimler ve literatürdeki çalışma kapsamaları yeniden kullanım olanakları araştırmıştır. Araştırmada aşağıda verilen sorulara yanıtlar aranmıştır;

• Uyarlanabilir yeniden kullanımında küresel ve Türkiye ekseninde eğilimler nelerdir?

• Küresel sürdürülebilirliğin sağlanmasına adına ülkeler arası iş birlikleri ve Türkiye 'nin durumu nedir?

• Tarihi yapıların uyarlanabilir yeniden kullanımında olası yenilikler nelerdir?

• Tarihi yapıların uyarlanabilir yeniden kullanımında ortak alanlar var mıdır?

Metod

Bibliyometrik analiz, araştırmacıların, yayın yılı, ülkesi, yazarı, yayınlandığı dergi ile dünya çapında yayınlanan araştırmaların tek bir veri tabanında anlaşılmasına ve çalışmalarla ilgili ayrıntılı nicel ve istatistiksel bilgilerin edinilmesine yaygın olarak kullanılmaktadır (Arfa vd.2022, Varshabi vd., 2022). Bibliyometrik analiz araştırma konularında büyük verilerden görsel haritalar elde etmeye yarar (Cobo ve diğerleri, 2011). Bu görsel haritalar çalışma konularının fazla olduğu ve güncellene gerektirdiği kısıtlı araştırma yöntemlerinin yanında yenilikçi bir yöntem olarak çalışmaların analizinde kullanılır (He ve diğerleri, 2017). Analizlerde yazılım araçlarının kullanıldığı yöntem manuel inceleme yöntemine göre daha kapsamlı olması ve çeşitli konuları araştırması bakımından avantaj sağlamaktadır (Özdemir ve Arslan Selçuk, 2021). Bu nedenle çalışmada elde edilen verilerin oluşturduğu ilişkileri ve birbirlerini nasıl etkilediklerini ortaya çıkarmak amacıyla bibliyometrik analiz tekniği kullanılmıştır. Veri görselleştirme ve görsel haritaların oluşturulması için VOSviewer, Cite-Space, ve Bib-Excel gibi çeşitli görselleştirme araçları bulunurken (Vigneshkumar, vd.2020), bu çalışma için veri kaynağından alınan istatistiksel verileri analiz etmek için VOSviewer yazılımı kullanılmıştır. VOSviewer, literatürünün gözden geçirilmesinde kullanılan, kolay kullanımlı, ücretsiz olması nedeniyle bibliyometri çalışmalarında genellikle kullanılan grafik görüntüleme yazılımıdır (Camarasa vd. 2019). Diğer benzer yazılımlarla karşılaştırıldığında, ağ çizimi ve

görselleştirmede daha başarılıdır (Van Eck vd., 2014). Veri görselleştirme aracı belirlendikten sonra kapsamlı veri arşivine sahip olan çevrimiçi veritabanlarından biri olan Scopus veritabanı çalışmada kullanılmıştır. Scopus çevrimiçi veritabanı araştırmacılar tarafından tercih edilen, güvenilir ve araştırmacılara herhangi bir bilimsel alanda birçok yayına erişebileceği sürekli güncellenen bir veritabanıdır (Olawumi vd., 2017).

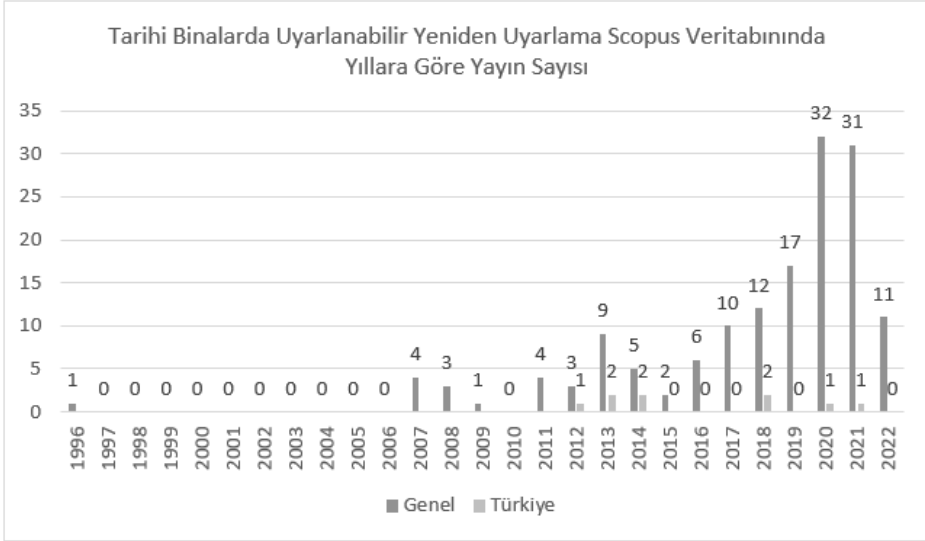
Veri Analizi Sonuçları

Anahtar kelimelerle Scopus veritabanında yapılan aramalar sonucunda elde edilen veri setleri bu bölümde analiz edilmiştir. Analiz sonucunda bibliyometrik verilere dayalı olarak oluşturulan harita; yayın türleri, yıllık yayın, ortak anahtar kelimeler, ülke iş birlikleri ve en çok atıf alan makalelere sahip en dergilerin analizini sunar. Scopus veri tabanında, araştırmaya başlangıç zaman sınırı konulmadan 2022'e kadar olan dönemdeki çalışmalar dahil edilmiştir. Fakat veri seti incelendiğinde ilk kez veri tabanı kayıtlarına geçen yayın 1996 yılında olduğundan çalışma 1996-2022 arasında gerçekleştirilmiştir denenebilir. Çalışma alanındaki yayınları belirlemek için bir "anahtar kelime" taraması yapılmıştır. Veri tabanından İngilizce olarak "adaptive reuse in historical buildings", "adaptive reuse in heritage structures" başlıkları altında taranan yayınlar kullanılmıştır. Toplamda 151 çalışma gerçekleştirilmiştir. Çalışmaların içeriği; 92 dergi makalesini (%60.9), 40 konferans bildirisini (%26.25) , 6 kitap bölümü (%4.00, 2 kitap (%1.30) ve 11 diğer (%7,3) 'dir. 151 yayının yazarlarının referansları ve ilgili anahtar kelimeler, görselleştirme ve bibliyometrik görselleştirme için VOSviewer'a aktarılmıştır. Görsel haritalarda düğüm büyüklükleri bağlantıların pozitif yönde güçlü olduğuna bağlı olarak değişir. Düğüm ne kadar büyükse bağlantılar okadar güçlüdür.

1996'dan 2022 (haziran)'a kadar olan yıllık yayınlar Şekil 1'de verilmiştir. Konu özelinde ilk çalışma 1996 yılında gerçekleştirilmiştir. 2007 yılından itibaren çalışma konusunda araştırmalar artış eğilimine girmiştir. 2013 yılında bir önceki yıla göre 6 yayın artışı olmuş önemli bir büyüme gerçekleşmiştir. Yalnız en önemli artış bir önceki yıla göre 15 yayın artışıyla 32 iki yayınlı 2020 yılında görülmektedir. 2022 için kaydedilen 11 yayın, bu çalışmanın Haziran 2022 olmasından dolayı düşük gözükmemektedir fakat yıl sonuna kadar veritabanına daha fazla yayın ekleneceği düşünülmektedir. Grafik incelendiğinde genel ivmenin artış yönünde olduğu özellikle son 3 yıldır önemli bir sıçrama yaşandığı söylenebilir. Türkiye ekseininde konu kapsamında yapılan çalışmalar incelendiğinde ilk çalışmanın 2012 yılında gerçekleştirildiği ve toplamda 9 yayın sayısının olduğu görülmektedir. Konu kapsamında gerçekleştirilen çalışmalarda

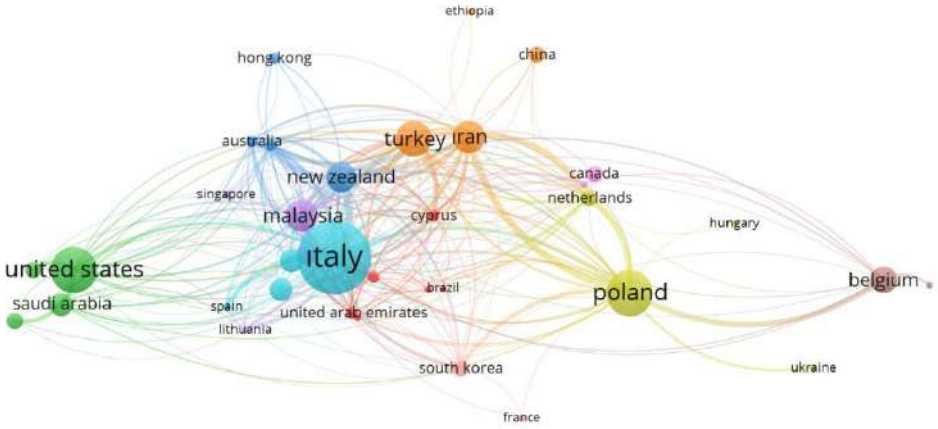
artış yaşanırken Türkiye için aynı durumun söz konusu olmadığı görülmekte çalışma sayılarında artış yaşanmamıştır. Bu durumda son zamanlarda akademi ortamında popüler olan çalışma konusunda Türkiye de yeteri ilginin gösterilmediği ve bu konu üzerinde çalışmalarda boşluk olduğu söylenebilir.

Şekil 1. Tarihi Binalarda Uyarlanabilir Yeniden Uyarlama Scopus Veritabanında Yıllara Göre Yayın Sayısı

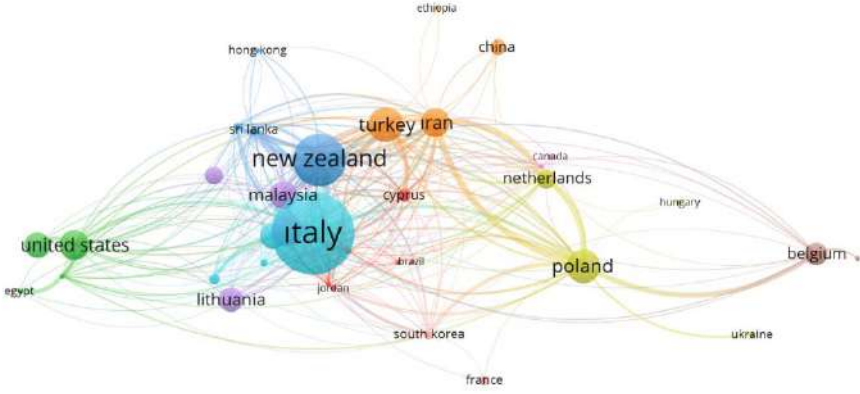
Tarihi yapılarda uyarlanabilir yeniden kullanım alanında literatüre en çok katkıyı sağlayan ülkelere ve Türkiye'nin bu alandaki yerinin tepisti için ülkelerin bibliyometrik görsel haritası oluşturulmuştur. Bu alanda çalışma gerçekleştiren ülkeler Şekil 2'de gösterilmektedir. İncelenen çalışmalarda 45 ülkenin bu araştırma alanına katkı sağladığı görülmüştür. Çalışma alanında en etkili ülkeler yayın sayılarına göre sırasıyla incelendiğinde; İtalya (25), Polonya (13), ABD (13), Türkiye (9), İran (8), Malezya (8), Yeni Zelanda (7), Belçika (6), İngiltere (5), Suudi Arabistan (5), Malezya (5) olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre hala bu alanda birçok ülkede araştırma eksikliğinin ve yetersizliğinin olduğu söylenebilir. Özellikle 1945 öncesi yapı stoğunun yüzde 21 olduğu Avrupa'da çalışmaların yetersiz kaldığı söylenebilir (EFESUS, 2017). Türkiye özelinde değerlendirildiğinde tarihi yapılar genel yapı stoğuna göre yüzde 6 civarı olmasına rağmen (EFESUS, 2017) 9 yayın sayısı ile dünya genelinde dördüncü sırada olması oldukça önemlidir. Türkiye de gerçekleştirilen çalışmalar her ne kadar gerçekleştirilen çalışmaların önemli bir kısmını oluştursa da Türkiye içinde bu alanda çalışmaların yetersiz olduğu söylenebilir. Grafikte görüntüleme ile

edilen düğümler araştırma alanlarındaki iş birliğine ve ortak alıntılara göre oluşturulmuştur. Düğümlerin ebatı, araştırma alanında gerçekleştirilen çalışmalarda ülkelerin katkı miktarlarına paralel olarak değişmektedir. Düğümler arası bağlantıların azlığı iş birliğine yatkınlığın ülkeler arası zayıf olması ile ilişkilidir. Yayın sayısı fazla olan ülkelerin düğüm büyüklüklerinde paralel olarak büyük olduğu görülmektedir. Tarihi yapı stoğu fazla olan İtalya Polonya gibi ülkelerin bu alanda daha aktif rol oynadıkları söylenebilir. Türkiye ise yayın ve diğer ülkelerle iş birliği alanında oldukça merkezi bir konumda bulunmaktadır. Buradan anlaşılacağı üzere bu alanda da Türkiye de yapılan çalışmalar dünya ile aynı düzlemde seyretmektedir. Türkiye de gerçekleştirilecek herhangi bir çalışmanın bu alanda literatüre doğrudan katkı sağlayacağı açıktır.

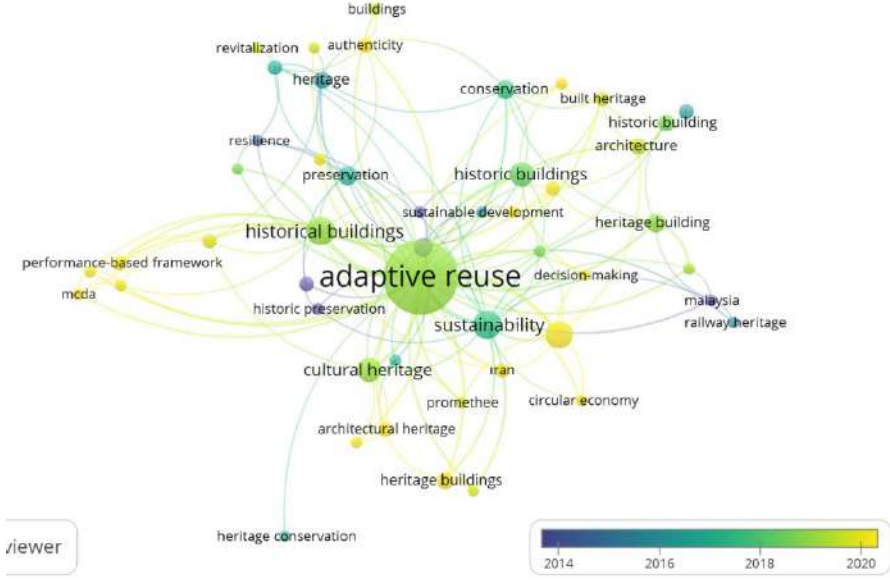
Şekil 2. Yapılan yayınların ülkelere göre dağılım

Ülkeler ve alıntılanma sayıları arasındaki ilişki Şekil 3’de gösterilmektedir. En çok alıntılanma yapılan beş ülke sırasıyla; İtalya (168), Yeni Zelanda (89), Türkiye (49), Polonya (48), Tayvan (42), ABD (40) ve İran (38)’dir. Bu analiz ile farklı ülkelerde yapılan çalışmaların “alıntı sayılarına” göre araştırma alanındaki etkinliği görülebilir. Genel olarak alıntı sayılarında yayın sayıları ile ilgili paralellik bulunsa da Yeni Zelanda yayın sayılarına göre alıntılama sayılarında oldukça yüksek sayıda bir atıf sayısına sahiptir. Bu da yazarların bireysel katkılarının bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Türkiye bu alanda yayın sayılarına göre diğer ülkelere göre daha dengeli ve iyi bir performans göstermiştir. Buradan Türkiye de gerçekleştirilen çalışmaların dünya ile paralel bir eksende İtalya’nın ardından daha merkezi bir konumda konumlandığı sonucuna ulaşılabilir.

Şekil 3. Yapılan yayınların ülkelere göre atıf dağılımı

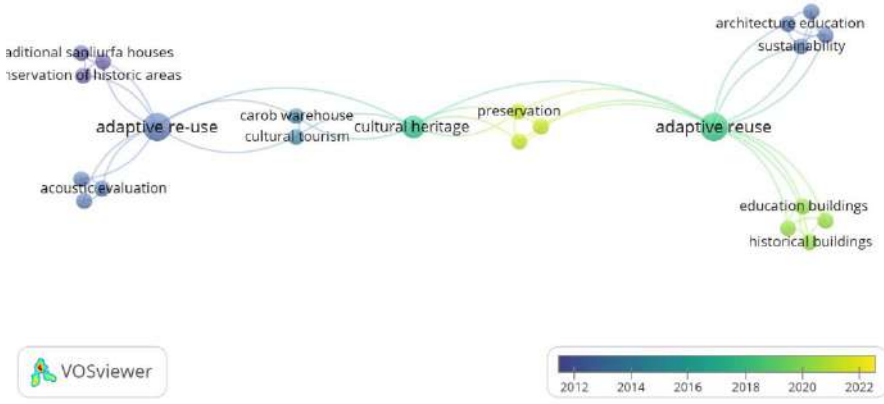
Çalışmanın bir sonraki aşamasında anahtar kelimelerin analizi yapılmıştır. Bu analizin grafiksel gösterimi Şekil 4’te verilmiştir. Anahtar kelimeler genellikle çalışma konusunda gerçekleştirilen yayınların izleklerini yansıtmaktadır (Jin vd., 2019). Bu nedenle araştırmalardaki anahtar kelimelerin analizi, çalışmalar için elde edilen veri kümelerine daha bütünsel bir bakış açısı ile bakılmasını sağlar (Özdemir ve Arslan Selçuk, 2021) . Anahtar kelimeler aracılığıyla bilgilerin altındaki salt bilgiye erişim, çalışma alanındaki dönüşüm evrelerinin takibi ve yorumlanması sağlanır. Bu nedenle çalışmadaki eğilimleri tespit etmek amacıyla anahtar kelimelerden oluşan veri kümelerinin bibliyometrik analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre; uyarlanabilir yeniden kullanma, sürdürülebilirlik, tarihi binalar, endüstri mirası, kültürel miras, koruma, kentsel entegrasyon, özgünlük, enerji etkinliği en çok kullanılan kelimeler olarak bulunmuştur. Bu kelimelerin analizi ile olası bir araştırmada araştırmacı çalışma alanının farklı temalarını keşfedebilir. Özellikle araştırma alanında tahmini varsayımlara güvenmesi yerine güncel eğilimleri daha iyi tespit edebilir.

Şekil 4. Anahtar Kelime

Anahtar kelimelerin konu kapsamında yıllara göre değişimi Şekil 4 te verilen grafikte incelendiğinde, miras, tarihi yapılar ve dayanıklılık gibi kavramların 2014 yılında, koruma ve sürdürülebilirlik gibi kavramların 2017’li yıllarda, tarihi yapılar, kültürel miras, uyarlanabilir yeniden kullanımın 2018 yıllarda, 2020 yılında ise çok kriterli karar verme, performansa dayalı çerçeve ve karar verme süreçleri yer almıştır. Buradan anlaşılacağı sırasıyla tarihi ve miras yapılarında koruma, sürdürülebilirlik, dönüşüm ve dönüşüm sırasında karar verme seçenekleri literatürde bulunmaktadır. Bu da son on yılda miras yapılarını korumak ve sürdürülebilirliğin sağlanması adına uyarlanabilir yeniden kullanımın kabul gördüğü ve bir sonraki aşama olan dönüşümde karar verme süreçlerine odakları görülmektedir.

Şekil 5’de Anahtar Kelimelerin Türkiye de gerçekleştirilen çalışmalardaki görsel haritası verilmiştir. Grafik incelendiğinde küresel ölçekte gerçekleştirilen çalışmalarla genel olarak yıllara göre bir paralellik bulunmakla birlikte koruma kavramının diğer kavramlardan farklı olarak güncel olduğu görülmektedir. Buradan belki ilerleyen dönemlerde koruma kavramının küresel ölçekte tekrar ele alınabilirliği üzerine Türkiye eksenini üzerinden varsayım yapılabilmektedir.

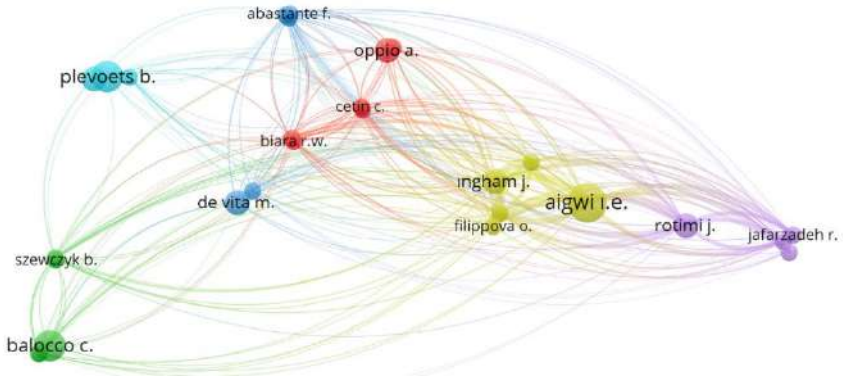
Şekil 5. Türkiye’de konu kapsamındaki Anahtar Kelime İlişkisi

Ortak yazarlık ağı, bilimsel işbirliği eğilimlerini, önde gelen kuruluşları, ülkeleri veya bireysel bilim adamlarını değerlendirmek ve belirlemek için çok güçlü ve kullanışlı bir analitik araçtır (Babalola vd. 2021). Makalenini bu bölümünde, araştırma konusuna en çok katkı sağlayan araştırmacılar incelenmiştir (Tablo 1). Tablo 2, bu araştırma alanındaki en üretken yazarların listesini ortaya koymaktadır. Araştırma etkisi, yayın sayısı, atıf puanları ve bağlantı gücü temel alınarak hesaplanmıştır. Araştırma kapsamında 155 yayının hem baş yazarlarından hem de katkıda bulunan yazarlardan oluşan toplam 337 yazarı bulunmaktadır. En az iki yanını olan yazarlar listelendiğinde 36 yazar olduğu görülmektedir. Bunlardan en üretkenleri; Aigwi I.E. (5 yayın, 97 alıntı), Balocca C. (4 yayın, 3 alıntı), Plevoets B. (4 yayın, 27 alıntı), Ingham J. (3 yayın, 85 alıntı), Rotimi J. (3 yayın, 29 alıntı), Oppia A. (3 yayın, 86 alıntı), De Vita M. (3 yayın, 9 alıntı), Van Cleempol K. (3 yayın, 3 alıntı), Bottoro M. (2 yayın, 80 alıntı), Egbelakin T. (2 yayın, 63 alıntı) ve Flippova O. (2 yayın, 49 alıntı) bilimsel çalışmalarda önemli bilimsel etkilere sahiptir. Türkiye’de gerçekleştirilen araştırmalar incelendiğinde ise 9 yayın hem baş yazarlarından hem de katkıda bulunan yazarlardan oluşan toplam 20 yazar bulunmaktadır. Bu yazarlardan Çetin C. ve Karafaki F.C’nin 2 yayını bulunurken henüz araştırmalarına alıntı yapılmamıştır. Diğer yazarların birer yayını bulunurken Turan G. Yıldırım M. nin çalışmaları 36 alıntı sayısına sahiptir. Vehbi O. Ve Yüceer H.’nin çalışmalarının alıntılama sayısı 8’dir. Buradan Türkiye’deki çalışmaların literatüre doğrudan katkı sağladığı söylenebilir.

Tablo 1. Yazarların yayın ve atıf ağırlıkları

Yazar	Yayın	Atıf	Toplam Bağlantı Gücü
Aigwi I.E.	5	97	3419
Balocca C.	4	3	327
Plevoets B.	4	27	201
Ingham J.	3	85	2642
Rotimi J.	3	29	1627
Oppia A.	3	86	866
De Vita M.	3	9	509
Van Cleempol K.	3	3	130
Bottoro M.	2	80	641
Flippova O.	2	49	1821
Egbelakin T.	2	63	1687

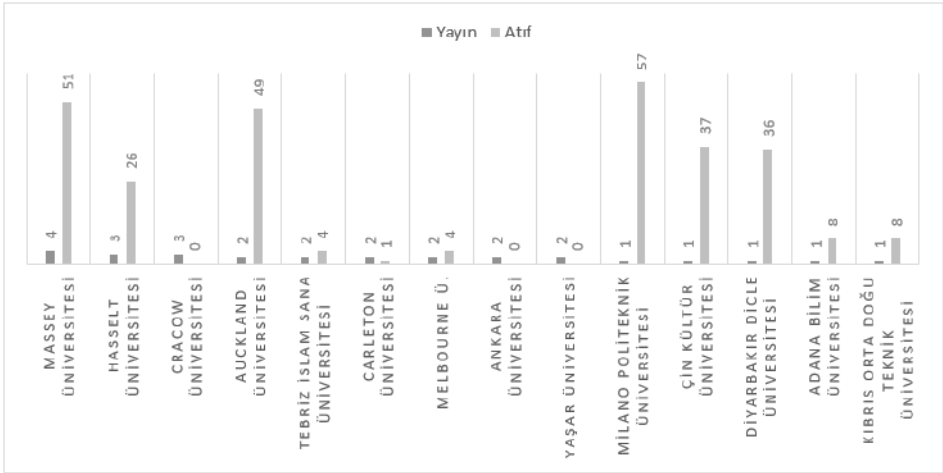
Yazarlar arasında, ortak yazarlık bağlantılarının toplam bağlantı gücü, bir yazarın diğer yazarlarla olan bağlantısını tanımlar (Van Eck ve Waltman, 2010). Ağdan 155 öge ile Şekil 6'taki gösterilen ağ görselleştirmesinde gösterildiği gibi 2 ve daha fazla sayıda yayın sayısına sahip yirmi sekiz yazarlık birbirleriyle ilişkili grafiksel gösterim tanımlanmıştır. Araştırma alanında tanımlanan yazarlar arasında toplam 279 bağlantı bulunmaktadır. Bu bağlantıların ilişki düzeyine göre renkler aracılığıyla araştırmacılar gruplanmıştır. Böylelikle araştırmacıların birbirleriyle ilişkileri değerlendirilebilir.

Şekil 6. Yazar görsel Harita

Kurumlara Göre Analiz

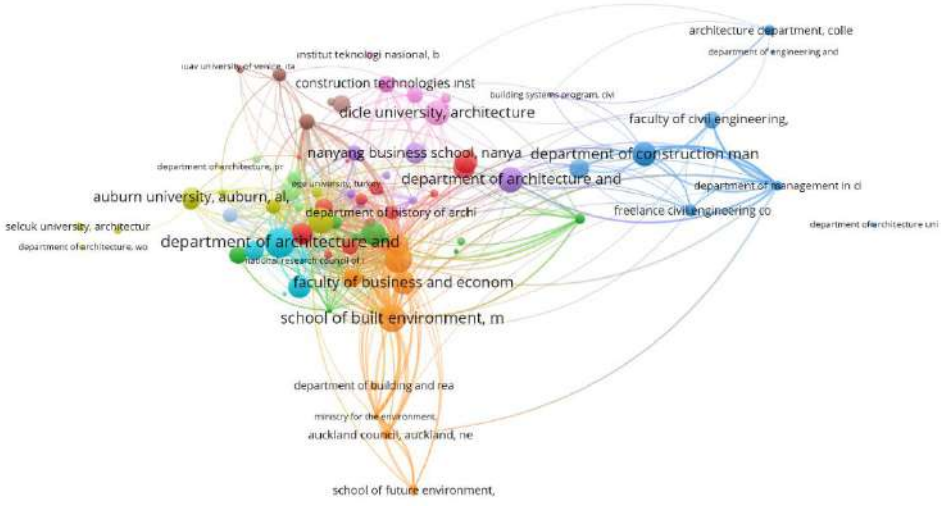
İki veya daha fazla yayını olan kuruluşların tarihi yapılar da uyarlanabilir yeniden kullanım Şekil 7'de gösterilmektedir. Yeni Zelanda da bulunan Massey Üniversitesi ilgili araştırma alanında en fazla yayını (4) olan en verimli araştırma merkezidir. Belçika'da bulunan Hasselt Üniversitesi ve Polonyada bulunan Cracow Teknoloji üniversitesinin her birinin üçer yayını varken, Yeni Zelanda da

bulunan Auckland üniversitesi, Kanada da bulunan Carleton üniversitesi, İranda bulunan Tebriz İslam Sanat Üniversitleri'nin ikişer yayını bulunmaktadır. Çalışma alanında Türkiye'deki ki kurumların verimlilikleri incelendiğinde Ankara Üniversitesi ve Yaşar Üniversitesi'nin ikişer yayının bulunmaktadır. Çalışma alanına katkıda bulunan diğer kuruluşların birer yayını bulunmakta ve çok çeşitlilik göstermektedir. En çok atıf alan kuruluşlar incelendiğinde İtalya'daki Milano Politeknik Üniversitesi 57 atıf ile en yüksek sayıya sahiptir. Sırasıyla Yeni Zelanda'da bulunan Massey Üniversitesi (51) ve Auckland Üniversitesi (59) arkasından gelmektedir. Türkiye'deki kuruluşlardan ise Diyarbakır Dicle Üniversitesi (36) atıfı ilk sırada yer almaktadır. Kurumlararası araştırma alanına genel katkı düzeyleri incelendiğinde Yeni Zelanda da bulunan kurumların bu alanda oldukça öne çıktığı görülmektedir. Türkiye ise bu alanda sadece bir kurumunun onun üstünde atıf alması çalışma alanına olan yönelimin eksikliğini göstermektedir.

Şekil 7. Kurumların Yayın ve Atıf Sayıları

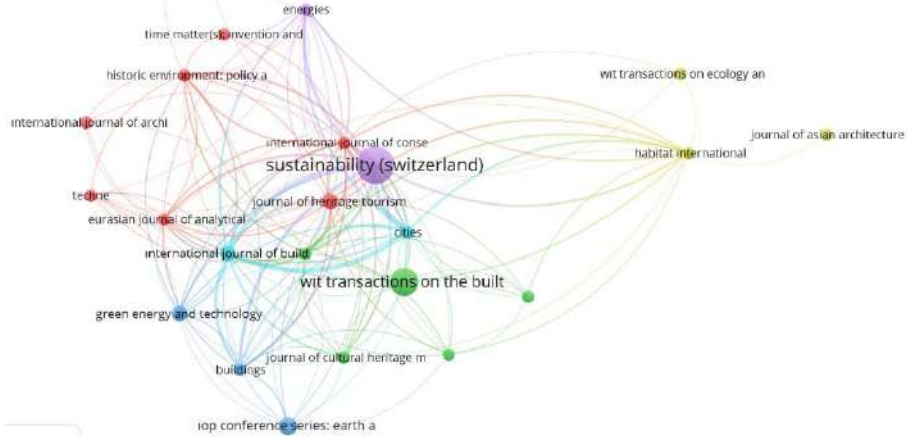
Kurumlararası atıflara göre düzenlenen ağ haritası Şekil 8'de verilmiştir. Ağ haritası incelendiğinde atıf sayıları yüksek olan kurumların merkezde yakın ilişki kurduğu görülmektedir.

Şekil 8. Kurumların Atıf Sayıları Bibliyometrik İlişki

Dergi Analiz

Dergilerdeki yayınlar ve atıflar arasındaki ilişki, Şekil 9'da ağ görsel haritası şeklinde verilmiştir. Görsel haritada düğümlerin ebatları yayın sayıları ile doğru orantılı şekilde artmaktadır. Bu nedenle çalışma alanında gerçekleştirilen araştırmaların fazlalığı ne kadar fazla olursa düğümlerin büyüklüğü o derece büyük olmaktadır.

Şekil 9. Dergilerdeki yayın ve atıflar arası görsel harita

En fazla yayın (13) ve atıf (110) olan Sustainability dergisine aittir. WIT Transactions on The Built Environment dergisi izlemektedir. Tarihi yapılarda uyarlanabilir yeniden kullanıma ait en çok gerçekleştirilen çalışmaların dağılımı Tablo 2'de verilmiştir. Türkiye de bu konuda yapılan çalışmaların yayınlandığı dergiler incelendiğinde uluslararası alandaki çalışmaların yayınlandığı dergiler ile paralellik göstermektedir. Open House International, International Journal of Building Pathology and Adaptation ve Habitat International gibi dergilerde Türkiye deki çalışmalara yer verilmiştir. Ayrıca çalışmaların yayınlandığı dergilerin H-indexleri incelendiğinde oldukça yüksek bir oranın olduğu görülmektedir. Bu gösterge yapılan çalışmaların doğrudan bilim alanında etkili olduğu varsayımını doğrulamaktadır.

Tablo 2. Dergilerdeki yayın, atıf ve toplam bağlantı gücü

Dergi	Yayın	Alıntı	Toplam Bağlantı Gücü	H-index
Sustainability	13	110	311	109
WIT Transactions on The Built Environment	8	3	29	25
International Journal of Building Pathology and Adaptation	3	49	261	34
Journal of Heritage Tourism	3	38	101	36
Green Energy and Technology	3	38	59	31
Habitat International	2	73	98	89
Cities	2	45	217	102
Energy and Buildings	2	22	20	198
Buildings	2	20	98	35
Energies	2	12	125	111
International Journal of Conservation Science	2	5	123	18

Sonuçlar

Tarihi yapılarda yeniden uyarılma tarih boyunca var olmuştur. Yalnız son dönemlerde miras binalarına gösterilen farkındalığın artmasıyla akademik alanda bu alana bir yönelim olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmaların yeryüzündeki tarihi bina stoğu göz önüne alındığında hala oldukça yetersiz olduğu görülmektedir ancak Scopus veri tabanında gerçekleştirilen analiz, son yıllarda bu konudaki yayınların sayısında kayda değer bir artış olduğunu göstermektedir. Türkiye özelinde bu alanda yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde dünya ile bir paralellik bulunmakla birlikte avrupa içinde bu çalışma alanda çalışma sayısı bakımından önde gelen ülkelerden olduğu söylenebilir. Türkiyenin önünde İtalya , Polonya ve ABD nin tarihi yapılarda yeniden uyarılma alanında araştırmaları

üzerindeki etkilerinin daha fazla olduğu söylenebilir. Massey Üniversitesi'nin en fazla yayına Milona Politeknik Üniversitesinin en fazla atıf sayısına sahip olduğu görülmüştür. Makalelerin ayrıntılı analizine göre, çalışmaların genel ve Türkiye ekseninde son zamanlarda farklı spesifik alt çalışma alanlarına odakları söylenebilir. Eğilimlerin Türkiye ekseninde koruma ve tarihi binalarda eğitim üzerine evrildiği görülürken küresel çalışma alanında özgünlük, karar verme süreçleri üzerine durulduğu son zamanlarda görülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Arfa F.H., Zijlstra H., Lubelli B. ve Quist W. (2022): Adaptive Reuse of Heritage Buildings: From a Literature Review to a Model of Practice, *The Historic Environment: Policy & Practice*, DOI: 10.1080/17567505.2022.2058551
2. Ariffin, A.B., Zahari, M.S.M. and Hanafiah, M.H. (2020), "Adaptive reuse of historic buildings: connecting the links between tourist appreciation and visitation", *Property Management*, Vol. 38 No. 4, pp. 531-541. <https://doi.org/10.1108/PM-04-2019-0019>
3. Babalola, A., Musa, S., Akinlolu, M.T. Ve Haupt, T.C. (2021), "A bibliometric review of advances in building information modeling (BIM) research", *Journal of Engineering, Design and Technology*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. DOI:10.1108/JEDT-01-2021-0013
4. Bayraktaroğlu, B., & Arabacıoğlu, F. P. (2019). Endüstri Yapılarında Yeni Üretim Biçimi Olarak Kültüre Giden Yol: Buda Fabrik Örneği. *Megaron*, 14(1).
5. Bullen, P.A. (2007), "Adaptive reuse and sustainability of commercial buildings", *Facilities*, Vol. 25 No. 1/2, pp. 20-31. <https://doi.org/10.1108/02632770710716911>
6. Bülbül Bahtiyar, T., & Yaldiz, E. (2021). Tarihi Dokuda Yarışma Yoluyla Üretilmiş Modern Mimarlık Ürünleri: Hükümet Konakları Örneği (1965-1985)(1). *Metu Journal Of The Faculty Of Architecture*, 38(2).
7. Camarasa C., Nägeli C., Ostermeyer Y., Klippel M.ve Botzler S.,(2019), Diffusion of energy efficiency technologies in European residential buildings: A bibliometric analysis, *Energy and Buildings* Volume 202, 109339, <https://doi.org/10.1016/j.enbuild.2019.109339>
8. Cobo, M. J., López-Herrera, A. G., Herrera-Viedma, E., & Herrera, F. (2011). Science mapping software tools: Review, analysis, and cooperative study among tools. *Journal of the American Society for information Science and Technology*, 62(7), 1382-1402
9. He, Q., Wang, G., Luo, L., Shi, Q., Xie, J., & Meng, X. (2017). Mapping the managerial areas of Building Information Modeling (BIM) using scientometric analysis. *International Journal of Project Management*, 35(4), 670-685
10. Jin, R., Gao, S., Cheshmehzangi, A., & Aboagye-Nimo, E. (2018). A holistic review of offsite construction literature published between 2008 and 2018. *Journal of Cleaner*

Production, 202, 1202-1219.
doi:<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.08.195>

11. Kaplan, N. (2021). Risk altındaki tarihi bir bina için uyarlanabilir yeniden kullanım önerisi: Ambar Köyü Kilisesi Örneği . *Mimarlık ve Yaşam* , 6 (2) , 459-483 . DOI: 10.26835/my.880058
12. Morkunait E., Ž.; Kalibatas, D.; Kalibatien ' e, D. (2019) A bibliometric data analysis of multi-criteria decision making methods in heritage ' buildings. *J. Civ. Eng. Manag*, 25, 76–99. [CrossRef]
13. Mısırlısoy D. ve Günçe K., 2016, Adaptive reuse strategies for heritage buildings: A holistic approach , *Sustainable Cities and Society* Volume 26, Pages 91-98 <https://doi.org/10.1016/j.scs.2016.05.017>
14. Olawumi, T.O.; Chan, D.W.M.; Wong, J.K.W., 2017 Evolution in the intellectual structure of bim research: A bibliometric analysis. *J. Civ. Eng. Manag.*, 23, 1060–1081.
15. Owojori, O.M.; Okoro, C.S.; Chileshe, N. 8(2021), Current Status and Emerging Trends on the Adaptive Reuse of Buildings: A Bibliometric Analysis. *Sustainability*, 13, 11646. <https://doi.org/10.3390/su132111646>
16. Özdemir M. Ve Arslan Selçuk S.,(2021), Mimarlıkta Makine Öğrenmesi: Bibliyometrik Bir Analiz, *Online Journal of Art and Design* volume 9, issue 4
17. Plevoets, B.; van Cleempoel, K. *Adaptive Reuse of the Built Heritage*; Routledge: London, UK, 2019.
18. Varshabi, N., Arslan Selçuk, S.Ve Mutlu Avinç,(2022), G. Biomimicry for Energy-Efficient Building Design: A Bibliometric Analysis. *Biomimetics*, 7, 21. DOI:10.3390/biomimetics7010021
19. Vigneshkumar, C.; Salve,, U.R. A, (2020), scientometric analysis and review of fall from height research in construction. *Constr. Econ.Build.* , 20, 17–35
20. Van Eck, N.J.; Waltman, L.(2014)i Visualizing bibliometric networks. In *Measuring Scholarly Impact: Methods and Practice*; Ding, Y., Rousseau, R., Wolfram, D., Eds.; Springer: Cham, Switzerland,; pp. 285–320.
21. Van Eck, N.J. and Waltman, L. (2010), “Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping”, *Scientometrics*, Vol. 84 No. 2, pp. 523-538.

